

COMMENTARIUS.

1 Jus alienis rebus utendi fruendi &c.) Ex Paulo l. 1. hoc tit. Ait, est jus, respectu scilicet ejus, cui constituitur: quia usumfructum definit habito respectu ad personam, cui debetur, tanquam præcipuum, ut & cæteræ servitutes definiri solent, ut patet in definitionibus itineris, actus & viæ. Verbum autem jus dum adjungitur verbis faciendi, ut in hac definitione, in usu perpetuo juris & omnium latine loquuntur, potestatem sive facultatem significat.

2 Utendi fruendi). Forma & finis. Duo autem hæc sere conjungi solent, ut frui, licet fructui usus insit, nec intersit, fructus, an ususfructus legetur, l. 14. §. 1. de usu & hab. l. antep. de usu, & usuf. & red. &c. nisi corpus, non jus demonstrare volumus, l. 43. de evict. His autem verbis a fructuario removetur jus omne in rem, præter usum et fruitionem; rei fructuarie alienatio, mancipiorum manumissio, proprietatis oppigneratio, l. 6. l. 9. C. hoc tit. (1). Jus utendi hoc tribuit fructuario, ut rem fructuariam tractare & exercere possit ad usum & commoditatem suam, ut tamen id faciat secundum rei conditionem, eamque exerceat ad eum usum, ad quem natura, aut patris fam. instituto parata est. Etenim ædibus ut ædibus utendum ad inhabitandum, fundo

(1) L. 20. tit. 31. P. 3. vers.
E este.

ad fructum capiendum, servis ad operas, vestimentis ad induendum, cæteris rebus secundum suam naturam, extra quam qui utitur, abutitur: quod latius explicatur l. 13. §. ult. l. 15. §. 1. & seq. eod.

3 Jus fruendi ei hoc tribuit, ut fructus omnes percipere possit, & percipiendo sibi acquirat, non naturales tantum, qui ex re fructuaria proveniunt, sive sponte, sive opera fructuarii; verum etiam civiles, qui per causam rei obveniunt; puta præium venditionis, vecturas, mercedes locationis &c. In summa omnis redditus, omnis obventio, omnis utilitas, commodum omne, quod vel ex ipso corpore sive re fructuaria, vel occasione ejus percipitur, fructuarium sequitur l. 7. l. 9. hoc tit. (2). Atque hinc recte colligunt DD. ususfructu castri sive jurisdiccionis concessio, posse ususfructuarium antiquas investituras renovare, Menoch. lib. 2. cons. 66. ad eum pertinere multas & poenas pecuniarias, emolumenta sigilli & officialium, Joan. del Castill. tractat. de ususfruct. cap. 36. num. 29. legato ususfructu universitatis bonorum, cuius patronatus annexum sit, jus præsentandi fructuario competere, Menoch. d. cons. num. 6. Castill. 6. d. cap. 36. num. 35. ad ususfructuarium proprietatis perinere non tantum canonem annum, sed etiam, si stante ususfructu res emphyteutica alienata sit, laude-

(2) D. l. 20. vers. E este.

De usufructu.

mum, Castill. d. cap. n. 45. De commodis, quæ fructuarium sequuntur, qui plura nosse desideret, adeat Donell. 10. comm. 7. & 8. Castill. cap. 36. & 37. tract. de usufr.

4 Habet & colonus facultatem utendi fruendi re aliena: ceterum jus tantum habet ad rem, & in personam locatoris, hoc est, locatorem ex contractu tantum sibi obligatum habet ad hoc, ut præstet uti frui licere, unde & illi actio eo nomine in personam duntaxat competit ex conducto, l. 15. locat. jus autem in rem, & quod proprium ejus dici possit, de quo hic queri constat, nullum habet: quippe quod non acquiritur, nisi traditum ex juxta causa, ex qua & dominium transferretur, cujusque tuendi & obtainendi causa ad exemplum dominii vindicatio seu confessoria in rem actio prodita est §. 2. infr. de act. Eadem & de legatario proventus annui dici possunt. Sed & hic ipse non fruitur, sed per manum hæreditis redditum accipit, l. 38. de usu, & usuf. & red. &c. l. 21. pr. de ann. leg. Hotoman. 1. illustr. 24. Castill. dict. tract. cap. 4. & 5.

5 Rebus alienis). Materia. Estque hoc commune omnium servitutum, ut sint in alieno: neque enim res sua ulli servit, l. 26. de serv. præd. urban. l. 5. si ususfr. pet. (1). Recte: inquis: at non ideo recta definitio, cum non omnis ususfructus servitus sit, & in re aliena. Duo enim, inquires,

(3) L. 13. tit. 31. P. 3.

sunt genera ususfructus. Est quidam separatus a proprietate, quem quod per se consistat, & formam propriam habeat separatam a proprietate, formalem Glossa & DD. vocant: est & alias conjunctus cum proprietate, qui quia competit ex causa proprietatis, causalis vulgo appellatur. Quæ genera indicantur in l. 21. §. 3. de exc. rei jud. & alibi. Illum quidem dices habere eum, qui dominus non est, in re aliena: uno autem habere dominum in re sua; ac proinde non posse non vitiosam esse definitionem, quæ minus contineat, quam definitum, videlicet alterum genus dumtaxat, usumfructum formalem.

6 Hæc objectio ne quem moveat, observandum est, verbo ususfructus simpliciter aut absolute enuntiatio, in toto sere jure, & maxime in quæstione & tractatione de servitutibus, eum solum intelligi, qui a proprietate separatus est, non eum, qui alicujus est jure proprietatis; formalem, non causalem; eum, qui servitus est, non qui pars est juris dominici: quemadmodum appellationibus itineris, actus, viæ, aquæductus tunc solum in jure utimur, cum ista per se habentur sine jure proprietatis: atque ex hoc usu definitio ita concepta esse, ut formaliter tantum conveniat, qui ut solus servitus est, ita & in re aliena solus habetur. Neque vetus ita et magistralis distinctio ususfructus in formalem & causalem vera est, & genuina generis

in species divisio, neque pro ea a DD. venditatur: sed potius distinctio nominis in sua significata. Vide Wesemb. parat. hoc tit. n. 4. Castill. d. tract. cap. I. num. 16. Gom. 2. resol. 15. num. 2. v. 3.

7 Quod si porro quis urgeat, & usumfructum etiam separatum in re fructuarii esse contendat, quia pars dominii dicitur in l. 4. hoc tit. in promptu responsio est, partem dici, non quod revera pars sit, cum sit servitus, l. 25. verbor. sign. sed quia in multis casibus, quos exprimit Paul. d. l. 4. vice partis fungitur, eodemque jure, quo dominium censemur, propter emolumentum, quod continet, l. 66. §. 6. de legat. 2. & nimirum dictum hoc accipiemus per comparationem cæterarum servitutum, quæ cum dominio tantam affinitatem non habent. Eo pertinet, quod in venditione bonorum etiam usumfructum venire Ulpian. scribit, quia appellatione domini fructarius quoque continetur, sententia scilicet edicti, l. 8. in princ. de reb. auct. jud. poss. quod fructuario de damno infecto caveatur, l. 13. §. 8. de damn. inf. quod ad eum pertineat interdictum unde vi, l. 3. §. 13. de vi, & de vi arm. quod ususfructus pro parte divisa vel indivisa constitui potest, l. 5. hoc tit.

8 Postremo ut deimus, usumfructuarium respectu juris, quod habet, vere dominium dici posse, semper tamen in re aliena jus suum exercet. Quamobrem ne-

(1) L. 20. titul. 31. P. 3.
vers. Pero.

que maritus, neque hæres fiduciarius, neque emphyteuta definitione continentur: quippe quorum omnium res ipsa propria est; quaque illi utuntur jure dominii, quod habent, non jure ususfructus a dominio separati.

9 *Salva rerum substantia*). Id est, si Theophilo & Giphanio credimus, quandiu res salvæ manserint. Ego vero hoc amplius hac adjectione proprium seu modum indicari arbitror, ut intelligamus, fructuarium ita uti & frui debere, ut rem salvam servet domino: ac proinde hac clausula fructuarium prohiberi, tum rem consumere causamve proprietatis deteriorem facere (1), tum in aliam formam rem transmutare. Finge igitur, ovium usumfructum relictum esse; non debet fructarius eas occidere, ut carne vescatur: hoc enim pugnat cum natura ususfructus. Cui fundi ususfructus legatus est, non debet arbores frugiferas excidere, neque villam diruere, nec quidquam facere in perniciem proprietatis, l. 13. §. 4. hoc tit. Sed & si agrum. non proscindat, vites non subserat, aquæducus corrumpi patiatur, non intelligitur, salva substantia, re uti d. l. 13. §. 2. (2). Ædium ususfructu legato non mutabit diætas vel atria, non diruet & ædificabit nova, d. l. 13. §. 7. nec si meliorem domini causam faciat, l. 7. in fin. l. 8. l. 44. eod. Nam quod traditum est, posse fructuarium causam proprietatis meliorem facere, d. l.

(2) L. 22. d. tit. 31. P. 3.

13. §. 4. hoc sic temperandum est, dum id faciat excolendo quod inventum, qualitate rei non immutata d. l. 13. §. 7.

10 Ut igitur dominus securus esse possit de proprietate, desiderante eo, fructarius cavere cogitur, & usurum se boni viri arbitratu, & cum ususfructus ad eum pertinere desinet, restituturum quod inde existabit, d. l. 13. in pr. l. 1. v. tot. tit. usufr. quemad. cav. quæ cautio satisdatio est, d. l. 13. l. 7. usufr. quem. cav. (1). atque appellari solet cautio fructaria & ad omnem usumfructum, omnemque fructuarium (excepto patre fructuario adventitiorum, l. ult. §. 4. C. de bon. quæ lib. item fisco, per l. 1. §. 18. ut leg. nom. cav. & casu, l. 9. §. 2. usufr. quem cav. & donatore omnium, aut partis bonorum retento usufr. pet l. 19. §. 1. de re jud. cum simil.) pertinet, d. l. 13. l. 1. §. 1 v. 2. usufr. quemad. cav. In tantum autem necessaria est, ut nec a testatore remitti possit, l. 7. C. ut in post. ne scilicet amoto cautionis metu fructarius invitetur ad delinquendum, & pro libidine sua in re fructaria grassandu: sententia, ac ratio communis: vid. Gail. 2. obs. 145. Joann. Castill. tract. de usufr. cap. 15. qui etiam aliam rationem afferit, quod remissio illa quodammodo cum natura ac fine ususfructus legati pugnare videatur. Illud eodem loco idem recte notat, remissione cautionis facta a testatore non vitiari ipsum legatum ususfructus, sed eam pro

non scripta habendam esse l. 6. ut in poss. leg. Quod si cautio a testatore remitti non potest, nec poterit confessio inventarii, vel saltem descriptio bonorum, quæ est necessarium cautionis antecedens, Castill. d. loco post DD. comm. Plane ut cautio ab hærede remitti possit: rationis est, Accurs. Gail. d. observ. 145. Castill. d. loc. num. 16. Putarem tamen, remissionem non obstare hæredi, quominus cautionem postea ex causa exigat, ut hæc remissio tacitam in se habeat conditionem, si recte utatur fructarius.

11 Quod si fructarius cavere non possit, eo quod propter inopiam fidejussorem idoneum non inveniat, zan non humanum est, eum admitti oblata cautione jutatoria? Aut si eo modo non satis prospectum videbitur proprietario, zan non res fructaria apud virum bonum sequestranda est, aut eam retinere proprietarius poterit, qui contra fructuario recte caveat, ne pereat ultima voluntas defuncti? Placet in magna varietate eorum sententia, qui totam hanc rei boni Judicis arbitrio permittiendam censem, qui ex personis & re, de qua agitur, tum ex facultatibus fructuarii dispiaciat, & constituat, quid in proposito debeat, fieri, utrum cautio juratoria a proprietario recipienda (ad quod tamen non facile eum compellat), an vero apud virum honestum res deponi, vel apud ipsum proprietarium remanere debeat, ut in omnem eventum &

(1) D. l. 20. eod. vers. Pero, cum seq.

proprietario satis consultum sit, & fructuarius commodum percipiat, quod eum percipere omnimodo testator voluit. Licebit hic usurpare illud Ulpiani in l. 2. §. 5. in fin. de aq. & aq. pluv. arc. Hoc æquitas suggestit, etsi jure deficiatur: add. Castill. d. tract. cap. 18. n. ult. Gail. 2. observ. 47. Myns 6. observ. 48. Fachin. 8. contr. 40. Sunt & alia onera, quæ fructuarii incumbunt: de quibus vid. §. 38. supr. de rer. div. Hoc amplius etiam onera prædiorum agnoscere cogitur, ut tributa, vettigalia, pensitationes, quæ prædictis imponuntur l. 7. §. 2. l. 27. §. 3. hoc tit. (1). Vid. Castill. d. tract. cap. 56. & seq.

12 Est autem jus in corpore, quo sublatu*s*). Sublatum hic accipimus non omnino quod penitus & totum periit, sed quod esse desit id, quod ante fuit: cuius pristina facies mutata, quod ita vel ampliatum vel minutum est, ut in aliam speciem & nomen transferit, l. 5. §. penult. & deinceps, usque ad l. 13. quib. mod. ususfr. vel us. am. (2). Quod si totum corpus tollatur, ne dominium quidem proprietasve remanet. De mutatione rei fructuariæ plenius disputamus ad §. 3. hoc tit. in calce.

TEXTUS.

Quibus modis constituitur.

1 Ususfructus a proprietate separationem recipit, idque plus

(1) L. 22. d. tit. 31. P. 3.

(2) L. 25. cod.

ribus modis accidit: ut ecce, si quis usumfructum alicui legaverit: nam hæres nudam habet proprietatem, legatarius vero usumfructum. Et contra, si fundum legaverit deducto usufructu, legatarius nudam habet proprietatem, hæres vero usumfructum. Item alii usumfructum, alii, deducto eo, fundum legare potest. Sine testamento vero si quis velit usumfructum alii constituere, pactionibus & stipulationibus id efficere debet (3). Ne tamen in universum inutiles essent proprietates, semper abscedente usufructu, placuit certis modis extingui usumfructum, & ad proprietatem reverti.

COMMENTARIUS.

1 Pluribus modis). Ususfructus non uno modo a proprietate separatur, & alteri acquiritur. Nam & a lege quibusdam personis constituitur, ut patri in bonis filii adventitiis, l. 6. l. ult. C. de bon. quæ lib. §. 1. infr. per quas pers. (4): item patri emancipatori in parte dimidia bonorum adventiiorum filii emancipati, d. l. 6. §. 3. C. & §. 2. infr. d. tit. & a Judice in judiciis familiæ erciscundæ & communis dividendo, per adjudicationes scilicet & condemnationes, si res divisionem commode non recipiant, l. 6. §. 10. com. div. l. 16. §. 1. fam. erc. Usu quoque nostro & longa quasi possessio, sicut reliquæ servitutes, &

(3) L. 20. d. tit. 31. P. 3.

(4) L. 5. tit. 17. P. 4.

usufructus nobis acquiritur.

2 Ut ecce). Formas legandi, quibus ususfructus constituitur & a proprietate separatur, tres perspicue explicat; in quibus notandum, verba illa deducto usufructu non esse otiosa, sed expressa consulto, ut & in d. l. 6. hoc tit. l. 4. si ususfr. pet. Nam si uni ususfructus, alteri fundus simplicitur legetur, nominatum, non expresso, detracto usufructu, ambo in usumfructum concurrent, l. 19. de usu & usufr. & red. &c. l. 6. de usufr. ear. rer. Neque obstat quod traditur d. l. 16. §. 1. fam. ercisc. si Judex ali fundum, alii usumfructum adjudicaverit, non communicari usumfructum. Nam in judiciis divisoriis hoc agitur, ut a communione discedatur, l. 1. eodem tit.

3 Pactionibus & stipulationibus). Quod de servitutibus prædialibus diximus, eas non acquiri pactionibus solis sine facto aliquo, quod traditionem repræsentet, hoc non minus ad acquisitionem ususfructus pertinet, l. 5. de serv. l. 3. hoc tit. l. 3. de obl. & act. arg. l. 20. C. de pact. Nam in universum tenendum est, quibus in causis ad rem corporalem acquirendam requiritur traditio, in iisdem, & ad res incorpores acquirendas requiri, quatenus fert earum rerum natura: ut in proposito traditus ususfructus intelligitur, si dominus, a quo est, usufructuarium inducat in fundum, eumve patiatur uti frui, d. l. 3. hoc tit. Testamento autem consti-

tuitus ususfructus ipso jure, ut hic ad adquirendum jus in re & vindicationem, non desideretur traditio hæredis, sed nuda voluntas sufficiat testatoris. Quod jure quidem veteri obtinebat duntaxat, cum ususfructus legatus erat per vindicationem: nam per damnationem legatus facto hæredis præstabatur, teste Paulo 3. sent. 6. At hodie idem utriusque legati effectus post exæquationem juris omnium legatorum, §. 2. infr. de legat. l. 1. C. comm. de legat. De legato per damnationem usufructu, accipe l. 3. hoc tit. l. 2. si ususfruct. pet. de legato per vindicationem l. 34. §. pen. de legat. l. 1. l. 25. §. ult. hoc tit.

TEXTUS.

Quibus in rebus constituitur.

2 Constituitur autem ususfructus non tantum in fundo, & adivus, verum etiam in servis, & jumentis, & ceteris rebus (1): exceptis iis, quæ ipso usu consumuntur: nam hæ res neque naturali ratione, neque civili recipiunt usumfructum: quo in numero sunt vinum, oleum, frumentum, vestimenta: quibus proxima est pecunia numerata, namque ipso usu: assidua permutatione quodammodo extinguitur. Sed utilitatis causa Senatus censuit, posse etiam earum rerum usumfructum constitui, ut tam en eo nomine hæredi utiliter

(1) L. 20. tit. 31. P. 3. vers. La primera.

Tom. I.

caveatur. Itaque si pecuniae ususfructus legatus sit, ita datur legatario, ut ejus fiat, & legatarius satisdet hæredi de tanta pecunia restituenda, si morietur, aut capite minuetur. Cæteræ quoque res ita traduntur, legatario, ut ejus fiant: sed æstimatis his, satisdatur, ut si moriatur, aut capite minuatur, tanta pecunia res ituatur, quanti hæ fuerint æstimatae. Ergo Senatus non fecit quidem earum rerum usumfruem (nec enim poterat) sed per cautionem quasi usumfructum constituit.

COMMENTARIUS.

1 Hoc §. agitur de rebus, in quibus ususfructus constitui potest. Et sciendum est, in rebus omnibus, unde aliqua utilitas aut commoditas qualiscumque percipi potest, usumfructum constitui posse, sive immobiles sint, ut domus, fundus; sive mobiles, ut mancipia, jumenta, supplex &c. in quo differt ususfructus a servitutibus realibus, quæ tantum in prædiis consistunt. Sed & rerum incorporalium ususfructus constitui potest, veluti nomen, l. 3. de usufr. ear. rer. ut fructuarius rem consecurus ea utatur. Potest & jurisdictionis, quam patrimoniale vocant, ut fructuarius & multas & poenas pecuniarias tanquam fructus jurisdictionis percipiat.

2 Solæ excipiuntur res quas utendo consumi necesse est, cùjusmodi sunt vinum, oleum, frumentum, cæteræque res, quæ pon-

dere, numero, mensura constare, & in genere suo functionem recipere dicuntur, inf. pr. quib. mod. re cont. obl. l. 2. de rebus cred. Has res, ait Imperator, neque naturali, neque civili ratione usumfructum recipere: scilicet hæc est natura ususfructus, jusque de eo constitutum, ut sit in re aliena, sive penes eum, qui dominus rei fructuarie non sit, isque jūs habeat ea re utendi, fructusque ab ea separandi, aut commoda ob causam rei obvientia percipiendi, ita ut interim res ipsa, cujus proprietas apud alium est, salva & integra maneat, caveatque fructuarius, se eam finito usufructu restituturum: quorum nihil in res consumptibiles, hoc est, eas, quæ usu ipso consumuntur, & perirent, cadere posse manifestum est: quippe cum ex illis nulla utilitas percipi queat, nisi consumantur.

3 *Vestimenta*). Temere atque inconsiderate Tribonianus inter res, quæ usu consumuntur, refert vestimenta. Non enim quæ longiore usu alteruntur, & detrita deteriora fiunt, usu consumi dicuntur; sed quæ utendo protinus tolluntur & delentur, quarumque non nisi in abuso usu est. Alioqui eadem ratione dicendum esset, mobilia sere omnia atque utensilia, præsertim linteæ, ut napas, mantilia, toralia, eodem numero habenda; atque ut vestimentorum, ita & harum rerum non verum, sed quasi usumfructum vere: quod nemo dixerit; neque Ulpian. l. 1. de usufruct. earum rerum quæ us. cons. cum ait, earum rerum quasi usumfruc-

ctum esse, quæ usu tolluntur vel minuantur; intelligi res, quæ usu deteriores sunt, sed quæ per partes consumuntur, veluti si cui ususfructus aliquod modiorum frumenti legatus sit.

4 Ea propter usufructu vestimentorum legato, non dabuntur ea legatario, ut ejus fiant, ut pro libitu ea consumere: iisve abuti possit, ut fit legato usufructu rerum fungibilium, sed ut iis utatur, quomodo vir bonus utetur, l. 15. §. 4. hoc tit. quod veri ususfructus proprium esse, ostendit prima clausula cautionis, quæ in vero usufructu desideratur, l. i. usufruct. quem. cav. neque satisdabit legatarius, se ejusdem generis vestes finito usufructu restituturum, aut earum æstimationem, ut fit in usufructu earum rerum, quæ usu consumuntur, l. 7. de usufr. ear. rer. sed rem ipsam & speciem, quam accepit, l. 9. §. pen. usuf. quem cav. juxta alteram clausulam cautionis in vero usufructu receptæ. Neque enim haç parte cautionis continetur, ut promissor rem restituat non deteriorem, quam erat tempore constituti ususfructus; satis enim est, si dolo aut culpa ejus deterior facta non sit; nulla vero culpa in illo est, qui eo quod accepit, utitur in eam rem, in quam accepit, ut responsum est de re commodata deteriorè redditæ sine culpa commoda tarii, l. 10. in princ. commod. ideoque liberatur restituendo corpus, quod superest, aut post usum extat: unde & in proposito formula cautionis non de re ipsa restituenda,

sed de eo, quod inde extabat, fere concipi solet, l. 1. in pr. & §. ult. usufr. quem cav. Sed etsi cautum si de re ipsa restituenda, idem tamen juris est, ut in hac ipsa specie, quam tractamus, Ulpianus ex Pomponio refert, d. l. 9. §. penult. usufr. quem cav.

5 Accursius errorem Tribonianii dupli commento tegere conatur, uno in d. l. 15. §. 4. hoc tit. altero ad hunc §. Illic, ut ex verbis ejus colligitur, interesse existimat, utrum vestimentorum ususfructus legatus sit tanquam quantitatis, hoc est, æstimatorum; am. vero simpliciter, ut cuiusvis alterius corporis. Hoc casu fatetur, verum usumfructum reliatum esse, & restitutione ejus, quod finito usu superest, legatarium liberari, per d. l. 9. §. pen. usufr. quem cav. Illo autem casu quasi usumfructum vestium legatum videri, finitoque usufructu reddendam esse æstimationem: quod & Aretin. & Fab. sequuntur, eoque referunt hunc §. At hoc posito, jam non tam vestium, quam ipsius pretii quasi ususfructus erit, quod idcirco & solum restitendum, non vestes ejusdem generis: potestque hoc usu venire & in aliis rebus æstimatorum utendis fruendis datis, haud absimili ratione qua species æstimari & in causam mutui converti possunt, l. 11. de reb. cred. Hoc igitur parum pro Tribonian. facit. Locus ipse, unde distinctionem istam collegit Accursius, mendosus videtur, nempe d. l. 15. §. 4. hoc tit. Neque enim dubito, quin verba illa: *Non sic ut quantitatis ususfructus lega-*

tur, irreptitia sint, & ab imperito aliquo glossatore profecta, volente gratificari Tribonianus: nam & constructionem turbant & perplexum efficiunt sensum.

6 Alterum, quod Accursius ad defensionem Triboniani comminiscitur, est in explicatione *hujus* §. ubi duo genera vestium facit: unum temporalium; alterum perpetuarum: atque inter hæc genera hoc discrimen ponit, quod in temporalibus fictus, in perpetuis verus ususfructus consistat. Temporalium (de quibus solis hic Tribonianus loquatur) appellatio ne intelligit quotidianus: perpetuarum, funebres & scenicas quam rarer usus. Verum inter quotidianæ & scenicæ vestis usumfructum hoc tantum interesse docet Ulpianus in d. l. 15. §. 4. & seq. quod scenica a fructuario locari possit; quotidiana non item: sed hoc aliam habet rationem: quia nempe vir bonus hujus generis vestes non locat.

7 Quodammodo extinguitur). Recte, quodammodo; non enim ut vinum, oleum, frumentum utendo, ita pecunia permuto absumitur, & revera ac naturaliter perit. Ut enim pecuniam maxime cum re permuteamus, solvamus, donemus alii; semper tamen manent ipsa corpora nummorum, nec usu delentur. At si spectamus eum, qui pecunia utitur alienando & expendendo, vi ipsa illi eo usu consumitur & perit. Tam enim eo casa dominus ac possessor esse desinit, quam si consumpsisset. Inter res, quæ usu consumuntur, numerandæ etiam, quibus utimur

ad medicamenta, ut pharmaca & odores, l. pen. de usuf. ear. rer. Item quarum ita usus est ad res alias conficiendas, ut nisi mutatae ad eas res conferantur, ipsæ per se prope sint inutiles: qualis est lana, qua ad vestimenta & stragula conficienda utimur, d. l. pen. ad quas res si confertur, ipso usu eam perire necesse est: quippe quæ prius nenda & in filum transformanda, deinde ex filo texendum id corpus, quod inde extare volumus, l. 26. de adq. rer. dom.

8 Utilitatis causa Senatus censuit). L. 1. v. 2. de us. ear. rer. Quo latior esset morientium voluntas, effectum est senatusconsulto, ut earum quoque rerum, quæ usu consumuntur, quasi quidam ususfructus constitui possit, utique illi, qui nollent, hujusmodi res pleno & perpetuo jure esse legatarii, ususfructu earum legato id consequerentur.

9 Obiter addo, generaliter cautum senatusconsulto fuisse, ut omnium rerum, quæ in bonis sunt, ususfructus legari possit, l. 1. l. 3. de usuf. ear. rer. atque ex eo tempore, ususfructu bonorum omnium legato, etiam earum rerum, que usu consumuntur, ususfructum legato contineri, intelligi ceppisse, arg. l. 37. de usu, v. usuf. v. red. v. c. l. 1. C. de usuf. cum ante id senatusconsultum alio jure Romani uterentur, ut constat ex loco M. Ciceronis in Top. cap. 3. ubi scribit: Non debet ea mulier, cui vir bonorum suorum ususfructum legaverit, cellis vindictis vole-

riis plenis relictis, putare, id ad se pertinere. Usus enim, inquit, non abusus relictus est. Add. Castill. tract. de usuf. cap. 38. nn. 10. v. 11. Menoch lib. 4. de præsumpt. 142. n. 14. Plane si rerum mobilium duntaxat ususfructus relictus separat. Ea hæc est: Si ususfructarius morietur, aut capite minuetur. Soli enim hi duo casus interponuntur, mortis, & capitis deminutionis: quoniam rerum, quæ usu consumuntur, usus alter admitti non potest, l. 7. §. 1. usuf. quemadmod. cav. Nam cum harum rerum proprietas in fructuarium transeat, & hoc agatur, ut pro arbitratu suo iis utatur, & non easdem, quas accepit, sed alias ejusdem qualitatis restituat, non potest hic non utendo interitu aut mutatione rerum ususfructus estingui. Capitis autem deminutionem accipiemus maximam & median duntaxat post constitutionem Justiniani in l. pen. §. ult. C. hoc tit. de usuf. de qua infr. §. 3. hoc tit. latius loqui mur.

TEXTUS.

Quibus modis finitur.

3 Finitur autem ususfructus morte ususfructarii, v. duabus capitib. deminutionibus, maxima, v. media, v. non utendo per modum, v. tempus, quæ omnia nostra statuit constitutione. Item finitur ususfructus, si domino proprietatis ab ususfructario cedatur (nam cedendo extraneo nihil agitur); vel ex contrario, si ususfructarius proprietatem rei acquisierit, quæ res consolidatio ap-